

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZ. (PÜSPÖKI HIVATAL)

A TIZSANTÜLI REFORMÁTUS EGYHÁZ-
KERÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE

Megjelenik — egyelőre — havonként, a hónap 15. napján.
Jelenlegi előfizetési ára évi 20 forint.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: D. DR. RÉVÉSZ IMRE

D o l g o z z a t o k!

Révész Imre püspök igehirdetése a megújított szeghalmi templom felszentelésén 1946 október 6-án

Aggeus 2:1—5. „A hetedik hónap huszonnegyedik napján szóla az Úr Aggeus próféta által, mondván: Szólj csak Zorobábelnek, a Sealtiel fiának, Júda fejedelmének, és Jósuának, a Jehosadáknak, a főpapnak, és a nép többi tagjainak, mondván: Ki van még életben köztetek, aki látta ezt a házat az ő első dicsőségében? Es milyennek látjátok ti most ezt? Avagy nem olyan-e ez a ti szemetekben, mintha semmi volna? De most légy bátor Zorobábel, azt mondja az Úr! Légy bátor te is Jósua, Jehosadáknak fia, te főpap, és légy bátor e földnek minden népe, azt mondja az Úr, és cselekedjétek, mert én veletek vagyok, azt mondja a Seregeknek Ura. Az Ige, amellyel szövetségre léptem veletek, mikor kijöttetek Egyiptomból, és az én Lelkem köztetek marad. Ne féljétek!”

(A revidált szövegtől való két eltérés exegetikailag indokolt, sőt kötelező.)

Kétezeröttszáz esztendővel ezelőtt hangzottak el először e szavak egy igen öreg ember szájából. Egyszerű parasztember volt, de Isten közelében élt — a neve is ezt jelenti: „ünnepi ember” — és az Úr arra méltóztatta, hogy késő vénségében közzölje vele a próféta szavát, vigasztaló és biztató üzenetet küldve általa boldogtalan választott népének.

Ez a nép még nem egészen 20 esztendővel ezelőtt tért vissza a babiloni fogságból, megtörve, megfogyva, porig alázva. Hazatérte után, a tulajdon földjén is rab maradt, egy bármennyire kegyes és megértő, de mégis csak idegen világbiro alatt. Hajdani dicsőségének egyházi tekintetben is csak romjait találta. Űszkös rommá lett Salamon felséges temploma — egykor világszép! — rökák futkostak a szent Sionon. Megépítéséhez megpróbálták ugyan hozzákezdeni, de csakhamar abba hagyták, részben a honi földjükhöz ott talált, félig idegen népkeverék ellenségeskedése, részben és még inkább a saját csüggedt kishitőségük miatt, amely önzökké, csak a maguk egyéni gondjaikkal és bajaikkal törődők tette őket.

Bennünket, magyarokat Isten, bármennyire megérdemeltük volna, ekkora mértékben mégsem próbált meg. Mélyszéges politikai megaláztatottságunk mellett, magyar véreink nagy részének elszakítása és újra elszakítása mellett sem vette el tőlünk önálló nemzeti létünket. Egyházi életünk sem omlott össze úgy, mint az Izraelé, romtemplomaink mellett igen nagy többségben ép templomok sugárjait mutat ma is az égre, és Urunk csodálatos kegyelméből a romok újjáépítéséhez is hozzákezdhetünk már.

Eppen ma, amikor az első tizsantüli, csaknem rommá lett templom újjáépítéséért adhatunk hálát — pontosan ugyanazon a napon, amelyen két évvel ezelőtt utoljára volt benne istentisztelet — éppen ma különösen meg kell szégyenülnünk a mi Istenünk kegyelmes orcája előtt, ha arra gondolunk, mennyi közöttünk a csüggedt, kishitű tétlenség, a csak magunk egyéni, családi vagy csoportbajjal való önző törődés, a visszahoz-

hatatlan multon való meddő és átkos kesergés.

Mit szól most a mi Urunk az ő magyar választottainak — hogy üdvösségesen megszegyenítsen és megalázza, de egyben meg is vigasztaljon és fel is emeljen?

1. Szól először is *vigasztalást*. Megesik a szíve a népen, amely a régi templomot siratja — a véneken, akik még szemökkel látták s az ifjabbakon, akik már csak a fényes emlékekből ismerik — s gyöngéden nyúl szívük sebéhez: úgy, ahhoz képest semminek érzitek a mostanit, melynek különben is csak alapfalai állanak még? Hogyan is kezdhetne másképp szólni szenvedő gyermekeihez az az Isten, aki maga mondja magáról, hogy az ő népének „minden szenvedéseit ő is szenvedéi”, mert „nem szíve szerint veri és szomorítja meg az embernek fiát?”

Tikóztetek még a gyermek is emlékszik a régi templomra s most mind együtt örvendhetek annak, hogy megújított formája megközelelti a régít. Mégis mennyi vigasztalásra szorultok — hiszen, ha azt hálátlanság volna is elmondanotok, hogy az új a régihez képest olyan, mintha semmi volna —, de mennyire semminek érzitek a meggyőző szívű magyar ember a régihez képest ezt az egész mostani világot és életet! Hogy eltűnt a kenyér, hogy megfogyott a kenyér, hogy megfogyott a remény, jaj, hogy megkevesbedett a háznép!

Szeretteim, az Úr szíve is fáj a tiétekkel együtt. Az a szív, mely éretetek a Golgothán hasadt meg, miképpen ne volna kész most is befogadni, magába rejteni benneteket? Ó, hol van az az emberi, földi vigasztalás, amelynek ereje elérné vagy csak meg is közelítené ezét: Istened szán, mert szeret, Istened együtt szenved veled, mert az övé vagy és nem engedi, hogy a szenvedésben erőd felett kísértetvé, elszakíttással ölelő karjaiból!

2. Szól azután az Isten igéje *parancsot*: légy bátor, cselekedjél, dolgozz! Ez azt jelenti az Aggeus próféta korában és a miénkben egyformán: egyházban és államban egyaránt halálhözó a visszahozhatatlan multon való meddő kesergés, a jelen nyilvánvaló feladataival szemben a gyáva tehetetlenkedés, az egyébként bármily jogos és bármilyen mély fájdalomnak ellentállás nélkül való magunk-átengedése. Az Úr velünk van, ő mondja, de csak addig, amíg cselekszünk, ahogy ő szent Fiának bizonyágtétele szerint mindörökké munkálkodik — munkálkodunk, amíg nappal van, mert bármikor eljőhet az éjtszaka Jézusunk értelme szerint, amikor senki sem munkálkodhatik. Ebben a megújított szent hajlékban csak akkor indulhat meg és csak akkor folyhat az Urnak tetsző módon az istentisztelet munkája, hogyha odakünn szakadatlanul folyik a munka istentisztelete. A ma annyit emlegetett munkamorál a keresztény ember számára ezt az is-

teni parancsot jelenti: légy bátor, e földnek minden népe, és dolgozzatok, mert én veletek vagyok, ezt mondja a Seregeknek Ura!

3. Szól végül az Isten igéje *ígéretet*: mert ő parancsot sohasem ad ígéret nélkül és ígéretet parancs nélkül; hiszen épp ezzel teszi teljessé drága vigasztalását! Az Ige, amellyel szövetségre léptem veletek, amikor kijöttetek a rabszolgaság házából, és az én Lelkem köztetek maradt. Tehát épp az a kettő, amellyel anyaszentegyházának kiválasztott seregét világ kezdetétől annak végéig gyűjti, oltalmazza, megtartja hitvallásunk szerint (H. K. 54. kérdés).

Ez a templom fölöslegesen épült volna újjá, hogyha itt az Ige — a hű szövetséges Istennek örömezenete a bűn Egyiptomából való szabadulásról — nem hangzanék tisztán, teljesen és szakadatlanul. Ahol ez hangzik, ott az itteninél sokkal nagyobb templomromok is fel fognak egyszer épülni. Ahol ez hangzik, ott az Isten egyháza együttmarad és épül, a legszörnyűbb nehézségek között is. Mohács után egyházat és nemzetet egyedül ez az Ige épített föl. Tudnod kell, magyar nép, hogy most sincsen más reménységem sem égen, sem földön!

Ezt az Igét emberek hirdetik. Az

ő gyarlóságuk nagyon sok árnyékot vet az Ige tiszta fényességére. Néha még akaratlanul is meghomályosítja azt. De ahol Isten igéjét bármily gyarló emberi ajkak Iránta való alázatos engedelmességgel hirdetik és pármly gyario emberi szivek torro vagyakozással hallgatják, ott Isten ígéréte szerint mindig ajándékozza az Igéhez Lelkét is, személyes, hatalmas, édes, ellenállhatatlan jelenlétét — pecsétül, világossággul, erőül és bátorsággul. Még imádkozni is ő tanít és ő segít, amikor a saját erőnk végfogytára jutunk, s amit kérünk kellene, nem tudjuk.

Örvendj, adj hálát megújult Istenházaának megújuló népe! De tudd meg, hogy ezt a megújított házat minden háborús düláznál alaposabban elpusztíthatja valami: az, *hogya kiköltözik belőle az Ige és a Lélek*. Isten nem kagylóhéjnak rendelte ezt a házat és ezt a gyülekezetet, amelyből az élet rég kihalt, csak mint messze tengerzúgás emléke jár néha vissza kísérteni — templomot, gyülekezetet aelhárának akarja ő, amely a Szentlélek szelének minden legkisebb rezdülésére tisztán zengi az Igét és boldog engedelmisséggel felel az Igére.

Ha így lesz, akkor Isten nem paszkol Téged többé kősziklához, hanem felemel boldog szentjeinek örök zenekarába.

„Felelős egyháztagság”

Írta: Dr. Szentpéteri Kun Béla egyházkerületi főondnok

Révész Imre püspökünk az ORLE minapi közgyűlése alkalmából Budapestent tartott konferencián annak a kérdésnek megvilágítására, hogy miképpen kell reformálnunk, ismerette a francia református egyház legújabb constitutióit, amelyek valóban sok tekintetben irányt mutatók lehetnek más református egyházak fejlődésére. A tárgyalat nagyérdéki részletek közt különösen megragadta a figyelmet az egyház tagjairól szóló szabályok ismertetése, annál inkább, mert mindnyájan érezzük, hogy az egyháztagság ügye körül nálunk nincs valami rendben és mindnyájan sejtjük, hogy e tekintetben nagy átalakulást kell talán már a közeljövőknek hozni.

Hallottuk az előadásból, hogy a francia egyház szabálya azokat az egyháztagságokat, akiknek az egyház külső életének alakulásában szavuk lehet, „felelős egyháztag”-oknak nevezi, ez a cím adja a jogot a presbitérium választásában a szavazásra és az általános gyűlésen tanácskozássra. „Felelős egyháztag” pedig az lehet, aki huszonegyedik (21.) életévét betöltötte (a 21. év Franciaországban a teljeskorúság kezdete), ha a presbiterek tanácsa (minálunk: presbitérium) ilyenén felveszi. Ennek feltétele, hogy kérelmet kell beadni és abban kijelenteni az egyház szabályainak ismerését, megtartására készségét; hogy a folyamodó részesült a keresztségben és a szabályok szerint úrasztalához bocsátott; hogy látogatja az istentiszteletet; hogy házassága protestáns egyházban megáldásban részesült és gyermekeit a francia református

egyházban neveli; hogy legalább egy év óta tagja egy protestáns egyháznak; hogy körülményeihez képest viseli az egyházi közterheket.

Szembeötlő, hogy ez a „felelős egyháztagság” nagyjából a magyar egyházi választójogosultságnak felel meg. Nem csupán az elnevezés más azonban: jelentős elvi, felfogásbeli különbség van a kettő között. „Választójogosult egyháztag” megjelölés azt állítja előtérbe, hogy az egyháztagnak milyen feltételek mellett lehet követelni az egyháztól az ügyekre való befolyhatást; „felelős egyháztag” cím pedig arra mutat, hogy az egyháztag mikor jut olyan helyzetbe, amelyben *méltónak és képesnek találhatik* az egyház javára végzendő cselekményekben részt venni. Az utóbbi felfogás minden bizonytalansággal inkább megfelel az egyház vallásos intézmény mivoltának is, de még a közjogi jogosultságok általános természetének is.

Ettől a nagy és alapvető különbségtől eltekintve azonban *nincs* a magyarországi református egyház meg a franciaországi református egyház idevonatkozó szabályai között olyan nagy szakadék, hogy a két egyház rendelkezéseinek lényegében azonoságát meg ne találhatnók. Persze a magyarországi helyzetet illetően a törvényes szabályokat tartva szem előtt, nem pedig a tényleges állapotot. Mert a „vigens ecclesiae disciplina” bizony sok esetben, és éppen a leginkább szem előtt lévő nagy egyházközségekben nem mindig az egyházi törvénnyel egyezően alakult.

A magyarországi református egy-

ház törvénye az 1933. évi I. cikk 28–30. §-ában szól az egyház „választójogosult” (— ha úgy tetszik: „felelős” —) tagjairól és azok összeírásáról (választók névjegyzékébe foglalásról). A névjegyzéket illetően a magyar törvény sokkal részletesebb, mint a francia. Ez utóbbi megelégszik annak a kimondásával, hogy a felelős egyháztagnak köze milyen feltételek mellett lehet valakit beírni. A másik apróra elrendezi, mikor, kit, kinek kell összeírni és a hibákat milyen módon lehet reparálni. Ilyen aprólékos eljárásra amott nincs is szükség, mert ott nem történhetik meg, hogy valaki akarata nélkül vagy éppen akarata ellenére is bekerüljön az egyházban számottevő tényezők közé, és a választóság nem jogot vagy uralmat jelent az egyházban, hanem jutalom az egyház iránt tanúsított ragaszkodásért.

Nálunk választójoga van a legalább 24 éves és önjogi konfirmált egyháztagnak, aki a jogától egyházi bírói ítélettel megfosztva nincs, gyermekeinek más vallásban nevelésére megegyezést nem kötött, az egyházi közterhek viselésében szabályszerűen részt vesz, előzően már valamely választói névjegyzékbe fel volt véve, vagy kéri a választók közé felvételét annak az ünnepélyes kijelentésével, hogy a református keresztényen hitet vallja és magát az egyházi fejelemnek aláveti. Akit első ízben vesznek fel a választók közé, azt erről írásban értesíteni kell és figyelmeztetni az egyház iránti köteleseire — úgyszintén írásban kell értesíteni azt is, aki a választók névsorából kihagyatott.

Íme, a „választójogosultság” és a „felelős egyháztagnak” feltételei majdnem ugyanazok. A franciáknál ugyan 21 év a korhatár, nálunk 24, ámde ez a különbség a két országban a teljeskorúság kezdete tekintetében fennálló szabályai különbségén alapul. Az egyházi törvényünk megalkotásakor javaslat volt, hogy a választójog már a 18. életév betöltésével kezdődjék, mert aki 18 éves, az már a maga elhatározásából marad az egyház tagja — de ez a javaslat nem tetszett az atyáknak. Ha elfogadták volna, mi látszanánk liberálisabbnak a franciáknál. Igaz, abban meg csakugyan liberálisabbak vagyunk, hogy a mi törvényünk nem kívánja feltételül az istentiszteletek látogatását, amiben én már a franciákkal tartanék. A mi törvényünk nem említi külön a keresztiséget, ami azért nem fogyatkozás, mert az úrvacsorához bocsátás alapjául szolgáló konfirmálásban (ami a választójognak feltétele) csak megkereszteltet részesülhetnek. Nem kívánja, hogy a felveendő legalább egy év óta tagja legyen valamely egyházközségnek, azonban a választók névjegyzékének kissé nehezségre határozott elkészítési módja miatt így is aligha lehet egy évnél hamarabb a választók közé bejutni. A mi törvényünk megelégszik azzal, hogy az egyháztagnak a gyermekét ne adja oda más vallásra; a francia megkivánja, hogy a mi vallásunkban nevelje (tehát azt is, aki különben odaengedés nélkül másvallású lehetne) és a házasságát is a mi egyházunkban kösse meg. Mindkét törvény megkivánja, hogy a tag az egyházi közterhek viselésében rendszeresen részt vegyen; a francia azt szabja mértékül, hogy a maga anyagi viszonyai szerint vállalja a hozzájárulást, a miénk az egyházi adó viselését kívánja. Ez persze lényeges különbség, de nem éppen a választójogosultság és felelős egyháztagnak különbsége, hanem általában az egyházhoz tartozás alapjának különbségéből következik.

A feltételek közt további különbség nincs. Mindkét egyház szabálya szerint kéri kell a választók névsorába felvételét és a kérelem felett mindkét egyházban a presbitérium (presbiterok tanácsa) dönt. A franciáknál ez önként következik az egész egyházi szervezet rendjéből és az egyházi

tagság önkéntes csatlakozáson alapulásából. Nálunk ellenben éppen ezt a rendelkezést fogadták nagy ellen-szenvvel és mondták „végrehajthatatlan”-nak.

Ellismerem, ez a szabály az 1933-i törvényünknek radikális újítása, és bizonyos mértékig megváltoztatni akarása az egyházi tagság, sőt az egész egyházi élet addigi rendjének. Kényszerű egyháztagnak és papiroskereszténynek álló egyház helyébe hívó egyháztagnak és hitvallásos egyházat akart. Legalább annyiban, amennyire az egyház a maga szabályával ezt megvalósíthatja. Mert az országos törvény rendelkezéseit az egyház nem teheti félre, az országos törvény értelmében pedig azt, akit a „gyermekek vallásáról” szóló szabályok értelmében valamely egyházban indítottak az életnek, mindaddig annak az egyháznak tagjának kell tekinteni, míg abból a maga elhatározásával ki nem lép. Ezt az egyháznak el kell és is lehet viselni, ám ebből nem következhetik az, hogy tehát a forma szerinti (de nem hívó) egyháztagnak az egyház köteles legyen jogot adni. A reform azt akarta elérni, hogy csak azoknak legyen joga, akik igazán, szívük szerint tagjai az egyháznak, amint az más országbeli hitestevőinknél (nem csak a franciáknál) általában van.

Ez ellen a törvény alkotásakor nem volt tiltakozás, nem is lehetett, mert elveinkkel egyező. De a megal-

kotott szabályra mégis azt mondták, és pedig nemcsak azok, akiket Baksay „Mineka” és „Mámmög” névvel jelzett, hanem egészen modern gondolkodású, sőt radikális irányokat követő és világot látott emberek is, hogy ez végrehajthatatlan. Hát nem is igyekeztek végrehajtatni, vagy a végrehajtását üres formássá tették, holott pedig máshol íme egészen szépen áll, virágzik, és az egész egyházi élet szilárd alapja.

Egy régi, nagyon kedves és nagyon értékes református lelkipásztorra gondolok, aki külső és belső formájában jellegzetes magyar egyéniség volt. Sokszor mondta előttem, ha a törvényeink meg nem tartása miatt panaszkodtam: A törvény nem is arra való, hogy végrehajtsák, sőt ha már egészen végrehajtsák, akkor félre kell tenni és mást csinálni, mert akkor már a közvélemény jobbat kíván. Lehet, hogy csakugyan így van. Lehet, hogy a magyar református közvélemény csakugyan csupán aféle eszményi célnak tartotta egyházi törvényünk idevonatkozó rendelkezését, amit csak utópiaképpen tűztek elébe. De hát más országokban miért tud ez az utópia valóság lenni? És nekünk miért kell kívárnunk azt, hogy ne a magunk akaratából szép renddel, hanem talán más hatalmasságok rendelkezéséből s talán nagyon is nyakra-főre kelljen majd megvalósítanunk azt, ami nagyon is megvalósítható?

IRODALOM

Kollégiumunk nagykönyvtára az Egyetemes Egyháztanulástól számos svájci, angol és francia teológiai munkát kapott ajándékba. Ezek közül többet ismertetünk folyamatosan a helyhez képest egészen röviden lapunkban.

H. F. Lovell Cocks: *By faith alone*. London, 1943. 211 lap. 10/5 shilling.

A bristoli kongregacionista teológiai professzor művének célja, hogy szembeállítsa a teológiai humanizmus hitértelmezését (a természeti hit voluntarista és intuicionista értelmezéseit különösképpen) a kijelentés teológiájának hitértelmezésével. Sorra cáfolja meg logikailag a hitet mint követelményt, intuíciót, a priorit, értékelést beható filozófiai nézeteket, amelyek a hit paradoxonát természetesen nem tudták megoldani. Kant idealista erkölcsi optimizmusa is eszöbe jutott: értékek hierarchiája, morális komolyság nem mentheti meg az embert. A vallás lényegét sem oldja meg az objektív vagy a szubjektív vallásosság, a vallás válságban van és legutolsó nagy válsága lesz annak igazi sikere. Jelenleg is válságát éli, mert az Ige az emberi vallásosságban elveszni látszik. Revízióra szorul az örökkévalóságról vallt felfogásunk is, mert a lélek magában nem örökkévaló, csak a hívó lélek az. Választ ad Lovell Cocks arra is, hogy miként maradt meg az imago Dei ez emberben, ha el is halványult.

A mű második része a megváltó hit teológiáját tárgyalja. A hitnek Isten igéjére szabott analógiáját Kálvin világosítja meg. A hit aktusainak és paradoxonjának (emberi aktus és isteni új teremtés) leírása után a hit és történelem viszonyát vizsgálva hosszasan tárgyalja az Ige és történelem relációját: Isten igéje mint megváltó aktus hoz az időbe örökkévalóságot és teremti történelmet. Gyakorló lelkészek számára a legprompább fejezet az, amit a hit, igehirdetés és teologia viszonyáról mond. A Krisztusba vetett hit tárgyalásánál különösképpen a kereszt és feltámadás jelentőségét taglalja. A megigazulás és újjászületésről írt fejezet tisztázza Kálvin vonását. A kiengesztelődés penális-morális teóriáját fogadja el. A hit-misztikát a kiergegárdi értekezés kapcsolja hozzá összefüggésbe. A kiválasztás, bűnbánat, kiengesztelődés és keresztényen reménység gondolatai zárják be a könyvet.

A Barth—Brunner—Kierkegaard—Kálvin—Luther fejtegetésén felépülő mű meglehetősen nehéz, de kitűnő teológiai élmény azoknak, akik különösebb rendszeresre nem törekednek, csak közelebb akarnak vonulni különböző teológiai problémákkal az Ige reformatori és mai szemszögéhez.

O. C. Quick: *Doctrines of the Creed*. London, 1938. 352 lap. 11/5 shilling.

A volt oxfordi dogmatika-professzor az apostoli hitvallás rendszeres teológiai értelmezését adja pár tétel kihagyásával és úgy, ahogy azt diákjai számára készítette el. Teológiája tétova irányt mutat a barthi megoldás felé, a megindulás után azonban megáll és ezért nem tud végleges feloldást adni. Krisztológia igen jó összefoglalás a kenózis alapos kihangsúlyozásával. A szoteriologia művének legerősebb oldala, különösképpen figyelemre méltó a berdjajevi eszkatológus rész. Kár, hogy a feltámadást igen röviden és határozatlanul tárgyalja. Pneumatológiája az újabb nézetek rendszeröz alapvetéseit tartalmazza. Bibliográfiája a klasszikus

és legújabb idevonatkozó angol munkákat felöleli.

Művének legnagyobb érdeme egyrészt az exegetikai alaposág: hogyan ered a tan a kijelentés foglatatából, másrészt annak a jelentőségnek a kimutatása, amit a hitvallás foglal el a mai kor gondolkodásában. Ezért igehirdetők maradóan használnak forgathatják Quick kanonok nem is annyira jellegzetes anglikán művét.

Fp.

HALOTTAINK

Karácson Béla kisújszállási gimnáziumunk ny. tanára és igazgatója szeptember hó 22-én 80 éves korában elhunyt. Iskolájának gyászjelentése „széleskörű tudásáról és szeretetben csodálatosan gazdag lelkéről tesz bizonyosságot”.

Gönczy Sándorné, Litteráti Vég Margit, nagykarolyi (jelenleg Mezőberényben működő) lelkésztestvérünk felesége szeptember hó 3-án 50 éves korában elhunyt. A korábban két gyermekét is elveszített és most teljesen magára maradt testvérünknek a János 16: 32—33-at üzenjük.

Torma Béláné (kinek elköltözött mult számunkban említettük) leányneve helyesen: *Vadady Fílep Zsuzsánna*.

HÍREK

Ravasz László püspök-atyánk, Zsinatunk és Konventünk lelkes elnöke, október hó 1-én töltötte be püspökségének huszonötödik esztendőjét. A negyedszázados évforduló igazi méltatását majd a történetírás fogja elvégezni, amelyben kétségtelesenul korszakot jelez. Addig azonban legyen minden jó magyar református testvérünk sok hálaadó imádságának tárgya ez a jubileum, de még több könyörgő imádságának tárgya ez a jubiláns!

A Zsinat valamennyi választott rendes és pötképviselőjéhez a Zsinat megüldulása tárgyában a következő, itt némi rövidítéssel közölt azonos szövegű körlevelet küldte szét a négy egyházkerület elnöke:

„A politikai és egyházi életben bekövetkezett gyökeres változások óta egyházunk legéletbevégebb érdeke fűződik ahhoz, hogy minden felelős egyházi testület teljes erőfeszítésre legyen képes. Ez vezette a zsinati tanácsot, amikor 1945. évi szeptember hó 5-én 34. szám alatt hozott határozatában a presbiterok számának fel-emeléséről és a megüresedett presbiteri tisztségek betöltéséről rendelkezett. Ez a rendelkezés azt a kettős célt szolgálta, hogy a presbiterok közül olyanok, akik a változott időkben nem tudják az egyház érdekét hathatósan szolgálni, félreálljanak és helyet adjanak olyanoknak, akik a presbiteri tisztség lelki cenzusának még szigorúbb vétele mellett az új helyzetben friss és töretlen erővel hordozhatják az egyház terheit, másrészt azt, hogy a gyülekezet aktív és felelős vezetői közé minél szélesebb rétegekből kiválogott, minél több hívő és felelős személy sorakozzék.

Az a követelmény, hogy a felelős egyházi testületek minél alkalmasabbakká váljanak a változott időkben az egyház életszükségletté vált külső és belső reformjának véghezvitelére, minden egyházi testület között leginkább a Zsinatra áll, lévén

a Zsinat egyházalkotmányunk szerint a mi legfőbb törvényhozó és kormányzó testületünk. Ezért kell a Zsinatnak egyházunk megújulásának igényéhez mértén felrészlőlnie.

Fokozza még ezt a szükségét az, hogy az elmúlt két esztendő vérzivatarra között Zsinatunknak aránytalanul sok tagja költözött el a földi világból. Még nagyobb azoknak a számuk, akik a jelenlegi világpolitikai helyzet következtében, mint a magyarországi Zsinat tagjai nem működhetnek. Tetőzi ezt azoknak a hosszú névsora, akik a változott viszonyok között, a háború és az összeomlás tragikus következményeképpen nincsenek és nem lehetnek abban a helyzetben, hogy mint egyházi törvényhozók egy új korszak alapjainak lerakásánál közreműködhesse. A püspököknek 1946 július 30—31. napján Sárospatakon tartott konferenciája foglalkozott ezzel a kérdéssel s megállapodásait elfogadták az egyházkerületi elnökségek is. Mindnyájan egyetértettünk abban, hogy a Zsinat megújítása egyházunk legfőbb követelménye és e követelménynek bátor és határozott lépéssel eleget kell tenni.

Két út állott előttünk.

Vagy az, hogy az 1939 március 1-én összehívott Zsinat mielőtt még megbízatlansá lejárna, feloszlata saját magát és új Zsinat összehívására tétetnek intézkedés. Ez azonban légüres térbe teremtene az egyház legfelsőbb testületének életében s a mindenkor állammától, illetve kormánytól tenné függővé az új Zsinat összehívását.

A másik út az, amelyik járhatónak mutatkozott. Az egyházkerületnek az egyházközségek által a presbitériumok szavazataival választott zsinati képviselői, még pedig mind rendes, mind pótképviselői ebbeli tisztségüket lemondás útján bocsássák az egyházkerület rendelkezésére. A lemondások beérkezése után az egyházkerület rendelje el az üres zsinati tagsági helyekre a szavazást s így az egyházközségeknek módjuk lesz néhány hónap alatt a legalkalmasabb személyekből állítani össze az új Zsinatot. Természetesen semmi akadályja sincs a régi zsinati tag megválasztásának.

Ezt a megoldási módot helyesnek találta minden egyházkerület elnöksége és magáévá tette a zsinat elnöksége is.

Abban a biztos reményben, hogy a Zsinat választott tagjai kivétel nélkül megérlik és helyeslik egyházunk felelős öröklőinek a mai rendkívüli viszonyok között fogant rendkívüli elhatározását, bizalommal kérjük zsinati tag urak, hogy ezzel kapcsolatos személyes elhatározásáról bemutunk, jelen levél érkezésénél szíveskedjék, jelen levél értesíteni szíveskedjék.

1946. augusztus 28.

Valláspedagógiai konferencia Debrecenben. A tiszántúli egyházkerület vallás-oktatásügyi bizottsága november 1—3. napján Debrecenben valláspedagógiai konferenciát rendez, amelyen az általános iskola I—VIII. osztályának vallásoktatási tantervi tervezetét és a konfirmációi előkészítés mikéntjét, valamint az időszerű valláspedagógiai kérdéseket fogja megbeszélni. A konferencián kialakult tervezetnek javaslatként az Egyetemes Konvent elé kerülnek. Az így nagy jelentősége miatt kívánatos minden vallásoktatással foglalkozó testvérünk részvétele. Részletes tájékoztatást az egyházkerületi vallásoktatási előadóknak az egyházkerületi vallásoktatási előadóknak.

A szatmári egyházmege XI. nyári ifjúsági konferenciája Tyukodon. Egyetlen egyházmege, ahol 10 év óta a nyári ifjúsági konferenciák sorozata meg nem szakadt. Még a legnehezebb időkben 1944 és 45-ben is megtartották. Ez évben Tyukodra gyűlt össze szatmári fiatalok, Tyukod most a szatmári népfőiskola otthona. G. Szabó Szabolcs egyházi vezetője javaslatként az Egyetemes Konvent elé kerülnek. Az így nagy jelentősége miatt kívánatos minden vallásoktatással foglalkozó testvérünk részvétele. Részletes tájékoztatást az egyházkerületi vallásoktatási előadóknak az egyházkerületi vallásoktatási előadóknak.

Debrecenben 3 napos evangélicációs konferencia volt. Az egyházkerületi evangélicációs bizottság, Dr. Makkai Sándor elnöke alatt az egyházkerületi öszi evangélicációs terv megbeszélésére és kérdéseinek minél tisztábban való látására 3 napos evangélicációs konferenciát hívott össze Debrecenbe, augusztus elején. A konferenciára testvéri szeretettel hívta el az egyházkerület határain túlról is mindazokat a személyeket és közösségeket a képviselőit, akik az evangélicációs munka szükségességét anyaszentegyházunk lelki

ébredése szempontjából érzik és ennek érdekében áldott szolgálataikkal részt is vesznek. Hitünk abban, hogy Istennek Szent Lelke egyesít minket ebben a munkánkban és boldogan tesszük bizonyosságot arról, hogy nem csalatkoztunk. Akiket hívtunk, legnagyobb részt el is jöttek. Ott voltak Dr. Victor János, Dr. Eesedy Aladár, P. Tóth Lajos, Éliás József budapesti lelkipásztorok. Az Evangélicizáció Baráti Társaságának és a Bethánia Egyesületnek kiküldöttel, valamint az egyházkerületi evangélicizációs bizottság tagjai, az egyházmegye kiküldöttel. A konferenciát D. Dr. Révész Imre püspök vezette. Eredményes volt a 3 napig tartó, mert világgá vált előttünk, hogy az evangélicizációs munkát szolgálunk kell és erre a szolgálatra Isten Szent Lelkének indítása szerint készen is vagyunk olyan mértékben, ahogy Isten enged bennünket és ahogy erre a munkára külön kiharizával megáldott munkásokat küld. A konferencia mindhárom estjén a Kistemplomban evangélicizáció volt, melyen: „Az egyéni lélek a döntés előtt” címmel D. Dr. Révész Imre püspök, „A család a döntés előtt” címmel Dr. Makkai Sándor egyetemi tanár és „A magyar nép a döntés előtt” címmel Dr. Victor János budapesti lelkipásztor evangélicizált.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

3045—1946. szám.

TÁRGY: Kollégiumi partikulák szervezése.

KÖRLEVÉL

a református egyházkerület lelkipásztoraihoz, iskolaszékeikhez, iskolai igazgatóihoz és tanítótestületeikhez.

Egyháznak mindenkor kötelezettséget érzett a nép széles rétegeinek iskolázása iránt. Ez a kötelezettség hozta létre a református iskolákat a múltban, s ez teszi feladatunkká a jelenben, hogy a mai idők követelményei szerint teljesítsük ezt a kötelezettségünket.

Nemzetünk demokratikus fejlődése magával hozza azt a törekvést, hogy minél több ember számára tegye lehetővé az állam a magasabb műveltség megszerzését. E végett a Népi Művelődési Intézet a falvak lakossága számára igyekszik rendkívüli tanulási lehetőségeket biztosítani, hogy a szegénység, városi iskolába menni anyagi okok miatt képtelen parasztyermékek és azon felnőttek, akik hasonló okból nem részesültek középiskolai képzésben, hozzájussanak a magasabb művelődés áldásaihoz. E célra felvette a partikulák alakításának tervét is.

A debreceni református Kollégium régi hagyományai között ott van a partikulák fenntartása is, amelyek összekapcsolták Tiszántúli népet a főiskolával, és kiváló tanulóereget küldtek megfelelő kiválasztás útján a főiskolába. Egyháznak a debreceni Kollégium partikuláinak felkészítésével kapcsolódhatik bele ebbe a mozgalomba.

Felkérem azért a lelkipásztorokat, tanítókat, iskolai igazgatókat arra, szíveskedjenek községükben tájékozódni a felől, vajjon az esetleg már létesült általános iskolában, ha ilyen nem volna, az elemi iskolával kapcsolatban nem volna-e kívánatos olyan tanfolyam létesítése, amelyben a magasabb képzésre vágyó ifjúság középiskolai tanulmányokat folytathatna, s e célból milyen segítséget kérne az egyházkerület a Kollégiumtól (melyen szakcsoportú tanár vagy tanárok irányítására volna szükség, ezek bizonyos időközönként mennének ki a helyszínre, megbeszélést folytatnának az ottani tanárokkal, főleg pedig a valóságban szokatlanul hosszabb karácsonyi szünet alatt állandóan is kint tartózkodhatnának, hogy az ifjúság előkészítésében résztvegyenek, volnának-e és hányan olyan tanulók, akik ezen előkészítés után a Kollégiumban szeretnének magánvizsgálatot tenni, volna-e érdeklődés felől ifjúság körében népfőiskolaszerű, de kötöttebb, az állami tantervet szem előtt tartó tanfolyam rendezésére hasonló körülmények között, s hányan volnának ilyenek, mily anyagi feltételeket tudna biztosítani az egyházkerület és az érdeklét tanulók csoportja e tanfolyamok megrendezésére) s ezen tájékozódásnak megfelelő kívánsággal forduljanak levélben közvetlenül a Kollégium igazgatóságához, pontosan megjelölve a fentiek szerinti a célt és az eszközöket. A Kollégium ilyen módon partikulákat létesítene a községekben, illetőleg az ottani református iskolákat partikuláivá fogadná, s nevelési munkájukat tőle telhetőleg minden eszközzel elősegítené.

Tekintettel arra, hogy a szervezés időt vesz igénybe, felkérem egyházaink illetékes vezetőit, hogy e tárgyban esetleges kívánságaikat mielőbb hozzák a Kollégium igazgatóságának tudomására.

Debrecen, 1946 október 10.

3121—1946. szám.

TÁRGY: Hadigondozottak gyermekei és hadiárvaikkal kapcsolatos összes szervezési kérdéseket meg kívánja oldani, azonban — a kérdés életbevágó jelentőségére is tekintettel — csak a maga rendes útján, az illetékes egyházi hatóságok közreműködésével. Addig is azonban, amíg ez az átszervezés alkotmányos formák között, az

KÖRLEVÉL

valamennyi tanítót igazgatóságához.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr, folyó évi szeptember hó 24-én 106.047—

1946. III. szám alatt kelt rendeletében felhívta a tanterületi főigazgatókat, hogy a hadigondozottak gyermekeit és a hadiárvaikkal rászorultság esetén a többi kérelmező tanulókat megelőzően részesítsék ingyenes tankönyv- és tanszerjuttatásban. A főhatóságom alatt álló iskolák igazgatóit hasonló értelemben való eljárásra utasítom.

2445—1945. szám.

TÁRGY: Általános iskola továbbfejlesztése.

KÖRLEVÉL

közép- és középfokú iskoláink igazgatóságaihoz, — az esperes és iskolaszéki elnökök urakhoz.

Az Egyetemes Konvent elnöksége az általános iskola továbbfejlesztése tárgyában kiadott 70.000—1946. sz. rendeletnek végrehajtása kérdésében a következő iratot intézte hozzám:

„A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 70.000—1946. szám alatt az általános iskola továbbfejlesztése tárgyában rendeletet adott ki. (Megjelent a Köznevelés augusztus 1-i 14—15. számában.) A rendelethez mellékelteként az általános iskola továbbfejlesztésére vonatkozó Útmutatás fűződik.

A Köznevelés hivatkozott száma közli a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 75.000—1946. sz. rendeletét az általános iskola tantervének életbeléptetése tárgyában.

Az 1944. évi VIII. egyh. tc.-vel jóváhagyott és megerősített 310—1944. sz. zsinati határozatban nyert felhatalmazás alapján, a folyamatban levő iskolareformátum kapcsolatban a tanügyi összhangzatos vezetésnek biztosítása érdekében, az egyetemes tanügyi bizottság elnökének meghallgatása után, az Egyetemes Konvent állásfoglalását az alábbiakban közöljük és a következő rendelkezéseket tesszük.

Az általános iskola célkitűzéseit, elvi alapjait helyesljük. Az iskolareformra vonatkozó rendeletet ugyanis „a magyar népi közösség, főként a parasztság és munkásság szellemi színvonalának általános felemelését” célozzák. Ez a feladat egyháznak évszázados kulturális törekvéseivel teljes mértékben megegyezik. Felhívjuk ezért Püspököt Úrat, hogy az általános iskola továbbfejlesztése érdekében „a körülmények és lehetőségek gondos mérlegelésével” a szükséges intézkedéseket a főhatósága alatt álló valamennyi iskolára nézve már az 1946—47. iskolai évből megtenni méltóztassék.

Az intézkedések megtételénél kiindulási alapul magunkévá tesszük a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr amaz elvi jelentőségű állásfoglalását, mely szerint „éber figyelemmel kell törekednünk, hogy az általános iskola egységes kerete és azonos tananyaga... az általános művelődési szint süllyedését ne okozza”.

Az általános iskola tanterve — a régi népi iskolai tantervvel szemben — félreérthetetlenül a színvonal emelkedését szolgálja. Az általános iskola egyik legjellemzőbb ismertetőjegye: a szakosítás is erre a magasabb igényre mutat, éppen azért, ahol az általános iskola kiküldetését előreláthatóan veszélyeztetné a színvonal — különösen értékes, évszázados hagyományokra tekintő ősi kollégiumainkra gondolunk — az Útmutatás-adta lehetőségben belül a következő iskolai évből meg lehet tartani az általános iskola V. és VI. osztályait a gimnázium keretében. De már ugyancsak a most következő iskolai évből keresni kell annak a módját, hogyan lehetne legcélszerűbben biztosítani azt, hogy református gimnáziumaink saját kebelükön belül kifejlesszék a korszerű kívánalmaknak és a rendeletkezelésnek megfelelő általános iskolai tanulókat. Az legyen a törekvésünk, hogy így régi bevált hagyományaink figyelembevételével s a korszerű kívánalmak egységes összeegyeztetésével új életre keltsék a kipróbált kollégiumokat, iskolacsaldákat, amelyekben 6—18 éves korig, esetleg tovább, főiskolai fokon is megtalálják a tanulási lehetőségeit egy-egy tájegység aravál, komoly szellemi értékeket hordozó gyermekei.

Az 1946—47. iskolai évből számolunk kell a múlt iskolai év végén már sok tekintetben kialakult helyzettel.

A múlt év végén megtörtént beiratkozások alkalmazása a szülők nagy része abban a tudatban élt, hogy gyermeke a jövő iskolai évből is a gimnázium keretében működő általános iskola növendéke lesz. Múltantalanlag volna tehát őket ettől a jogos várakozásuktól elvonnunk. Ezenkívül figyelembe kell vennünk azt is, hogy református gimnáziumaink mellett csaknem kivétel nélkül működnek internátusok s tudjuk, hogy a szülőket igen gyakran éppen ezek az internátusok, befolyásolják akkor, amikor gyermekeiknek iskolát választanak.

A múlt iskolai év végén lezárta internátusi felvételek rendjét sem volna kívánatos megzavarnunk az általános iskolai tagozat erősökölését kizárásával.

Végül hangsúlyozni kívánjuk, hogy a református egyház az általános iskolával kapcsolatos összes szervezési kérdéseket meg kívánja oldani, azonban — a kérdés életbevágó jelentőségére is tekintettel — csak a maga rendes útján, az illetékes egyházi hatóságok közreműködésével. Addig is azonban, amíg ez az átszervezés alkotmányos formák között, az

illetékes egyházi fórumok útján megtörténhetik, iskolafenntartóink és iskolai hatóságaink a fenti alapelvek és útmutatások — valamint a helyi lehetőségek — figyelembevételével igyekezzenek az iskolai élet folyamatosságát biztosítani.

Felhívom közép- és középfokú iskoláink igazgatóságait, az esperes urakat és az iskolaszéki elnökök urakat, hogy a VK Miniszter úrnak az általános iskola továbbfejlesztése tárgyában kiadott 70.000—1946 sz. rendeletét az Egyetemes Konvent fenti rendeletének szemeltartásával hajtsák végre.

2504—1946. szám.

TÁRGY: Új tanítói állások szervezése.

A Nagytiszleletű Esperes Urakhoz!

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr folyó évi augusztus hó 10-én 89.133—1946. IV. a. szám alatt kelt átiratában intézkedett új tanítói állásoknak a hitelezeti iskoláknál való szervezése és betöltése tárgyában.

A miniszteri átiratban foglaltak végrehajtásánál a következő szempontokat ajánljuk az esperes urak figyelmébe.

Az átirat célja az, hogy a népi iskolai (általános iskolai) hálózatot elsősorban az egyes iskolafenntartók közös megegyezésének segítségével, minél teljesebb mértékben kiépítse, a magyar nép iskoláskorú gyermekeinek nevelő-oktatását minél eredményesebben biztosítsa.

Ehhez a törekvéshez a magyar református népi iskolák fenntartóinak is csatlakozniuk kell.

Kívánatos tehát, hogy mindazokban a községekben, amelyekben az eredményes, megszokott, sőt fokozatosan szakosított népi iskolai (általános iskolai) tanítás a lélekszám alakulása, a felekezeti megszokás, az egyes iskolák fejlődésképtelensége miatt a kívánatos mértékben nem kecsesget a megvalósulás reményével: keresni kell az ilyen — rendszerint egy, vagy legfeljebb kéttanítós — iskolák együttműködésének, kooperálásának a lehetőségét. Azért, hogy az iskolafenntartó református egyház érdekeit csorbát ne szenvedjenek s a helyenként esetleg indokoltak látszó engedmények megfelelő módon kiegyenlítődjenek, kívánatos a kooperálás módozatait egyházmegyéenként, majd pedig egyházkerületenként megállapítani, illetőleg más iskolafenntartókkal közösen meglárgyalni.

Amennyiben kisebb népi iskoláink egyik új tanító alkalmazásával korszerű iskolákká fejleszthetők, élünk kell az állam által felajánlott lehetőséggel és új tanítói állásokat kell szerveznünk és betöltenünk.

Akár választás, akár pedig kinevezésre jelölés útján történik az új állások betöltése, a pedagógiai érdek mindenkor szem előtt tartásával, indokolt a „menekült” tanítók előnyben részesítése.

Felhívom az esperes urakat, hogy a fent körvonalozott kooperációs megoldásokról, illetőleg iskolafejlesztésről legkésőbb 1946 november 15-ig tegyenek hozzáam jelentést.

2901—1946. szám.

TÁRGY: Lelkészképzőbizonyítványok érvénytelenítése.

HIRDETÉMÉNY.

Az Egyetemes Konvent elnöksége 3520—1946. sz. alatt az 1909 december 18-án a somogyvármegyei Nagycsepely községben született *Kopács István*, jelenleg vilányi egyházkerület lelkészépzőbizottsága által 1936 szeptember 16-án 9—1936. szám alatt kiállított s a háború pusztításai következtében megsemmisült I. lelkészépzőbizonyítványt és ugyanek az tisztán belüli egyházkerület lelkészépzőbizottsága által 1938 szeptember 15-én 4—1938. szám alatt kiállított s a háború pusztításai következtében megsemmisült II. lelkészépzőbizonyítványt érvénytelennek nyilvánítottuk s a másolatok kiállítására a tisztán belüli egyházkerületnek engedélyt adott.

Debrecen, 1946 szeptember 23.

2902—1946. szám.

TÁRGY: Lelkesi bizonyítványok másolatának kiállítása.

KÖRLEVÉL

Az Egyetemes Konvent elnökségének 4050—1946. sz. a. kelt leirata alapján közlöm az érdekelteket, hogy a konventi elnökség a lelkesi bizonyítványok másolatának kiállítása s az eredetinek megsemmisítése körül való eljárás díját a 310—1944. számú zsinati határozatban nyert felhatalmazás alapján a 155—1928. számú konventi határozatban foglaltak figyelembevételével további intézkedésig *okmányonként 25 (Huszonöt) forintban* állapította meg.

Minden okmány után 25 (Huszonöt) forintot kell befizetni az „Országos református lelkesi nyugdíjintézet, Budapest” című és 39.321. számú postatakarékpénztári csekk számla javára.

Azok, akiknek háború pusztításai következtében megsemmisült meg az oklevelük, még ebben a polgári évből (1946 december 31-ig bezárólag) kérjék oklevelük érvény-

telenítését, mert az eljárási díj a jövő évtől kezdődően minden bizonnyal nagyobb összegben fog megállapítani.

Debrecen, 1946 szeptember 24.

3032—1946. szám.

TÁRGY: Zsinati választások előkészítése.

KÖRLEVÉL

az egyházmegyei esperesekhez és az egyházkerületi presbitériumaihoz.

Az egyházkerület elnöksége megállapodtak abban, hogy alkalmas legyen adni az egyházi törvényhozó testületnek a változott viszonyokra való tekintettel kívánt megújulására. Evégből egyenlő tartalmú körlevéllel felkérték az 1951 február végéig adott megbízással alakított Zsinat tagjait arra, hogy lemondásukkal tegyék lehetővé az egyházi közvéleménynek a törvényhozó testületre vonatkozó állásfoglalását. Természetesen a felkérés teljesítésére senki sem kötelezhető és természetesen a lemondó tagok újból megválaszthatók. A kérelem célja csak az — de ez elég jelentős és megfontolandó cél —, hogy a Zsinat ugyan a mostani és ne a hét év előtti, kétségtelenül elmúlt közfoglagnak legyen képviselője.

A körlevelet lapunk mai száma közli. Egyházkerületünk elnöksége a zsinati tagválasztásokat november hó elején szándékszik elindítani. E választásokra szükség lesz lemondások nélkül is, mert sok tag halt meg és soknak egyéb okból megszűnt a tagsága. A választások elrendelése alkalmával az egyházkerületi elnökség élni fog azzal a joggal, hogy a megválasztandókat illetően ajánlást adjon a presbitériumoknak, lehetőség szerint háromszor-négyszer annyi névvel, mint ahány tagot választani kell. Hogy azonban az egyházkerületi elnökség ajánlása is az egyházkerület közvéleményére épüljön, szükségesnek tartja az elnökség arra kérni az egyházmegyei elnökségeket, hogy hívják fel az egyházkerületi elnökség figyelmét azokra a férfiakra, akiket az egyházmegyéjük közvéleménye a Zsinaton szívesen látna. Ilyen figyelembeajánlást szívesen fogad az egyházkerületi elnökség minden presbitériumtól, sőt minden egyháztagtól is. Az egyházmegyei elnökségek e tárgyban ajánlásukat mindenestre hivatalba küldendő írással, 31-ig a püspöki hivatalba küldendő írással.

Tájékoztatólag megjegyezzük, hogy köztudomás szerint lelkesi tagsági helyre csak az egyházkerületben lényeg szolgált (nem nyugdíjas) lelkesi vagy lelkesminősítésű tanárt lehet választani. Tanár- vagy tanítóképzésű csak azt, aki az egyházkerületben levő valamely református iskola lényeges szolgálatában áll.

Világi képviselőül választani lehet bármely 24 éves önjogú, református magyar állampolgárt, aki egyházi tisztséget viselhet és lelkesi tagul nem választható. A törvénynek azt a rendelkezését, amely szerint a zsinati tag középiskolai végzettségű, vagy azzal egyenértékű műveltségű legyen, sem a törvény megalkotói, sem a hivatalos tényezők sohasem értették úgy, mint ahogy némelyek nagy kárhözvalóságok közt magyarázták, hogy t. i. a kevesebb iskolát végezettek választhatók nem volnának. A törvény alkotásakor az előadó is, mások is, hangsúlyozták, hogy a középiskolai végzettséggel egyenlő értékű műveltsége lehet a csak elemi iskolát végzett, sőt iskolába sohasem járt egyéneknek is, önművelés útján.

Ellenben súlyt kell helyezni a törvény ama rendelkezésére, amely szerint zsinati tag csak olyan egyháztag lehet, aki egyházi tisztségviselővé választható. Tehát: aki 24 éves, önjogú, a református egyháznak legalább három éve konfirmált tagja, a választók névjegyzékébe fel van véve, tisztaerkölcsű, józan életet él, *vallásosságban és az egyház iránti buzgóságban másoknak példaképpül szolgál.*

Debrecen, 1946 október 1.

„Az egyházkerület elnöksége:

Dr. Szentpéteri Kun Béla, Révész Imre,
egyházkerület főgondnok. püspök.

3038—1946. szám.

TÁRGY: Nemállami népi iskolai tanítói állások betöltése.

KÖRLEVÉL

az esperes és iskolaszéki elnökök urakhoz.

A magyar vallás- és közoktatásügyi minisztérium 110.712—1946. IV. szám alatt valamennyi tanfelügyelőhöz intézett rendeletét tudomásulvétel vegett és alkalmazkodás céljából az alábbiakban szövegszerűen másolatban közlöm:

„Az egytanerős nemállami népi iskolák továbbfejlesztésével kapcsolatban kiadott rendeletemre tudomás és további mihezértés végett értesítem tanfelügyelő urat, hogy az állások azonnali betöltését engedélyeztem ugyan, azonban tekintettel arra, hogy a megfelelő hitel nem áll rendelkezésemre, a meghívott tanító egyelőre megmarad eddigi jogviszonyában, azaz:

a) ha menekült állami tanítót hívtott meg az iskolafenntartó, továbbra is állami tanítói fizetést fogja kapni;

b) a meghívott menekült nemállami tanító ugyancsak az eddigi módon kapja teljes járandóságát;

c) a 103.827—1946. IV/a. ü. o. számú

rendelettel módott nyújtottam arra, hogy azoknál az iskoláknál, ahol az állás betöltése anyagi vagy tanítóihiány miatt nehézségbe ütközött, ott tanfelügyelő úr állami helyettesítéssel ideiglenesen megbízott tanítót oszthat be.

Mind a három esetben az iskolafenntartó mentesül a helyi javadalom beszállításának kötelezettsége alól addig, amíg az állások pénzügyi vonatkozásait végleg nem rendezem.

Ezen rendelkezésem valamennyi újonnan szervezett állás betöltésére vonatkozik. d) Amennyiben az iskolafenntartó kezdő tanítót, vagy ideiglenes helyettes tanítót hívott volna meg az általa újonnan szervezett állásra, az államsegélyt egyelőre nem áll módomban utalványozni. Mivel pedig az elmúlt iskolai évben a 64.151-1945. sz. rendeletben lehetőséget nyújtottam arra is, hogy a meg szervezés alatt álló állásokra az iskolafenntartó helyettesítéssel ideiglenesen megbízott tanítót alkalmazhat, ezt a rendelkezésemet pénzügyi okokból kifolyólag az 1946-47. iskolai évtől kezdődőleg hatályon kívül helyezem és az esetleg folyósított államsegélyek további felvételét beíltom.

Szükségnek tartom felhívni tanfelügyelő úr figyelmét arra a körülményre, hogy vannak olyan iskolafenntartók, amelyek a 11.000-1945. VKM. számú rendelet előtt államsegélyben nem részesültek, azonban a rendelet folytán részükre államsegélyt utalványoztam. Hívja fel tanfelügyelő úr az érdekelteket iskolafenntartókat, hogy az állás megszervezéséről van szó, amely a 11.000-1945. VKM. számú rendelet 4. §-a alapján részeseült államsegélyben. Emellett rendeltet alapján engedélyezett államsegélyezés nem jelenti ugyanis az állásnak államsegély szempontjából való szervezett voltát (ilyenek pl. a g. k. sz. iskolák, szerzetes iskolák, volt apátványok által fenntartott iskolák, izr. iskolák és egyéb magániskolák). Ezekről az iskolákról, illetőleg az állások számáról tanfelügyelő úr már előre is tegyen hozzá adatszert jelentést. A kérelmekben kizárólag azoknak az állásoknak a megszervezését kérik, amelyek a 11.000-1945. VKM. rendelet alapján már államsegélyben részesülnek. Újabb állás szervezést ezzel egyidejűleg az iskolafenntartók ne kérik.

Tekintettel pedig arra, hogy állás szervező kérelmek tömegesen érkeznek hozzám, s mivel az iskolai év már megkezdődött, további mihez tartás végett közlöm, hogy ezeket az állásokat állásürel hiányában megszervezni egyelőre nem áll módomban.

Tudomásomra jutott, hogy több helyen az iskolafenntartó hadifogoly tanító helyére ideiglenes helyettes alkalmazott. Felhívom tanfelügyelő úr figyelmét, hogy amennyiben az illető hadifogoly tanító családós, az ideiglenes helyettes tanító részére csak a felszabadult fél államsegélyt utalványozhatom s teljes államsegélyt csak ott kaphat az ilyen helyettes tanító, ahol a hadifogoly tanító nőtlen és az ő államsegélye teljesen rendelkezésre áll. Vegye ezeket az eseteket tanfelügyelő úr azonnal vizsgálat alá és az államsegély utalványozásáért az illető tanító részére írásban feltehetőleg tegyen ismételt felterjesztést hozzám, hogy egész vagy fél államsegély áll-e rendelkezésre. Az ilyen kérelmeket az iskolafenntartók a jövőben ne terjesszék közvetlenül fel hozzám.

Az állások betöltésével kapcsolatban végül értesítem tanfelügyelő urat, hogy a B-lista folytán megüresedett állásokat betölteni addig nem lehet, amíg a B-lista teljes befejezést nem nyert, azaz a visszavehető ügyében a döntések le nem zárultak. Az ilyen helyeken átmenetileg osztályösszevonással kell biztosítani az oktatást. Ha pedig egy tanerővel rendelkező iskolánál adódik ilyen eset, ott tanfelügyelő úr menekült nőtlen vagy hajadon tanító beosztásával gondoskodjék a tanítás zavartalan menetéről. Ha menekült tanerő nem áll rendelkezésre, akkor a többtanerős iskoláknál működő állami ideiglenes helyettes tanítók közül osszon be tanerőt ideiglenesen szolgálatra, míg az állás betölthető nem lesz. Egyébként minden szabályszerűen megüresedett nemállami tanítói állás (átvétel, nyugdíjazás, lemondás vagy halál folytán) betölthető, ha a tanulószám indokolja, vagyis egy tanítóra 50 tanuló számítva.

Mind ezek alapján intézkedjék tanfelügyelő úr azonnal, hogy azok a tanerők, akiknek államsegélyéről a fent említettek értelmében nem lehet szó, azok a postahivatalok útján illetményfizetésben ne részesülhessenek, s figyelemzetem tanfelügyelő urat, hogy jelen rendelettel osszess rendelkezéseit a legnagyobb gondossággal tartsa és tartassa be, mert anyagi és jegelmi felelősség terheli mindenkit, aki a pénzügyi vonatkozású rendelkezések áthágása miatt az államkincstárt megdörsölti.

Debrecen, 1946 október 4.

3062—1946. szám.

TÁRGY: Tanulók bejárásának biztosítása.

KÖRLEVÉL

valamennyi tanintézet igazgatóságához.

A demokratikus magyar iskolapolitika egyik legfőbb gondja jödeig az lesz, hogyan biztosítható a falusi lakosság számára a

városi lakossággal egyenrangú iskolázási lehetőségeket. Amíg megfelelő számú internátust nem sikerül szervezni, átmeneti megoldásokra leszünk utalva. Így jödeig napirenden lesz a bejáró tanulók kérdése.

Ezért felhívom valamennyi iskolánk igazgatóságát, hogy a vezetékük alatt álló iskolákról sürgősen és összesítve terjesszék fel a következő adatokat:

1. Hány bejáró tanulója van az iskolának, illetőleg hányra lehetne számitani megfelelő vonat esetén.

2. Van-e megfelelő reggeli és délutáni vonat, ha nincsen, mely viszonylatban lenne rá szükség.

3. Milyen egyéb bejárési lehetőség van (teherautó stb.).

4. Meglévő vonatok esetén milyenek az utazási viszonyok, felférnek-e a tanulók, van-e tanuló-koesi stb.

A válaszok beérkezése és rendezése után a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a közlekedésügyi miniszter úrnál megteszi a szükséges lépéseket a bejáró tanulók bejárési lehetőségeinek biztosítására.

Debrecen, 1946 október 8.

3063—1946. szám.

TÁRGY: A háború áldozatainak tiszteltetésére és megbecsülésére való nevelés az iskolában.

KÖRLEVÉL

valamennyi iskola igazgatóságához és az iskolázási elnök urakhoz.

A magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 92.712-1946. III. sz. a. kelt határozatában a következőket közli:

„A háború valamennyi hadviselő államtól súlyos áldozatot követelt. Minden nemzet kegyelettel és hálával örzi halott hőseinek emlékét, elismeréssel és áldozatkésztséggel tartja számon azokat, akiket pótolhatatlan veszteség ért, s az áldozatos életet a háború után is tovább kell hordozniuk.

Önmagát értékeli az a nép, amely a tisztelt, részvét és a megbecsülés érzésével jutalmazza a háború halottait és a háború legnagyobb áldozathordozóit: a rokkantakat, a hadiárvaikat, a kötelesegteljesítő áldozatait és azokat, akik hozzátartozóikat gyászolják.

Nemzetünk jövőjének hordozója, a magyar tanulóifjúság sem lehet érdektelen a háború mártírjaival szemben. Éppen ezért a vallás- és közoktatásügyi miniszter elrendeli, hogy valamennyi iskolában a tanítók és tanárok minden adandó alkalmat használjanak fel arra, hogy a tanuló ifjúságban felbuzdítsák az irántuk érzett részvétet, a megkülönböztetett tiszteltet, megbecsülést és a velük szemben való kötelesegteljesítést.

A háború halottai és az áldozatos élet eme hordozói iránti tiszteltet ápolására különösen a beszélgetési, a szabad beszélgetési és mindennapi kérdések óráit, valamint a kirándulásokot kell felhasználni, de ki kell térni erre a nevelésre valamennyi tantárgy keretében, ahol erre a tárgy természete és anyaga lehetőséget biztosít.

Alkalomszerűleg és nevelői tapintattal kell az ifjúságban felbuzdírtatni, apólni és ébrentartani azt a felelősségérzetet, mely kötelesegteljesítéssel terheli társadalmunkat azokkal szemben, akik a közösségért a háború legszörnyűbb tragédiáit szenvedték vagy hordozták. Meg kell érteni, hogy társadalmunk ama rétegének kötelesege elsősorban a részvétel, a segítség, amelyet a háború borzalma kevésbé érintett és amely hivatalos a nemzetet továbbra is fenntartani és a romokból újjáépíteni.

Felhívom az igazgató és iskolázási elnök urakat, hogy a miniszteri leirathatban foglaltakat mindenkor szem előtt tartani és ilyen értelemben eljárni sziveskedjenek.

Debrecen, 1946 okt. 8.

3066—1946. szám.

TÁRGY: Államsegélyben részesült iskolák elszámoltatása.

KÖRLEVÉL

az esperes és iskolázási elnök urakhoz.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr f. évi szept. hó 21-én kelt 109.120-1946. IV. számú rendeletére, a háborús kárt szenvedett népiskolák segélyezésével kapcsolatban felhívom az államsegélyben részesült iskolák igazgatóit, az iskolázási elnök, illetve egyházközségek, hogy elszámolásuk az államépítészeti hivatal útján haladéktalanul terjesszék fe a VKM úrhoz.

Jelentsék egyben azt is, hogy a segélyképpen kiutalt összegből milyen munkálatokat végeztek el.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr rendelkezésére álló hitelkeret, különösen a stabilizációs rendszabályok nem teszik lehetővé, hogy az iskolák helyreállítási mun-

kálatainak további elvégzéséhez szükséges összeg fedezéséhez a VKM úr oly mértékben járuljon hozzá, mint azt a multban tette, ezért értesítem az iskolafenntartókat, hogy saját erejükkel, társadalmi összefogás útján igyekezzenek az iskolákat olyan mértékben helyreállítani, hogy a tanítás menete biztosított legyen.

Eljárásuknak eredményét az esperes urak összefoglaló formában hivatalomnak külön is jelentsék.

Debrecen, 1946 okt. 8.

2808—1946. szám.

HIRDETMEY.

A református Egyetemes Konvent elnöksége

az 1923 június 2-án a veszprémmegyei Ősi közösgben született Magyar István, jelenleg pápai hittanhallgató részére, a dunántúli református egyházkerület pápai teológiai akadémiájának igazgatósága által 1942. évi szeptember 20-án 7. szám alatt kiállított s a háború pusztításai következtében megsemmisült lelekönyvet, az 1923 szeptember 28-án a veszprémmegyei Lepény közösgben született Dékány Imre, jelenleg pápai hittanhallgató részére, a dunántúli református egyházkerület pápai teológiai akadémiájának igazgatósága által 1942. évi szeptember 20-án 3. szám alatt kiállított s a háború pusztításai következtében megsemmisült lelekönyvet,

az 1920 szeptember 13-án a hontmegyei Perőcsény közösgben született Törzsök Jenő, jelenleg nagyrákosi segédkész részére, a dunántúli egyházkerület lelkészkepesítő bizottsága által 1943. évi október 8. napján kiállított s a háború pusztításai következtében megsemmisült 1. lelkészkepesítő bizonyítványt,

az 1900. évi június 21-én Komáromban született Sulassik (Antal) Zoltán, jelenleg balassagyarmati református lelképásztor részére, a dunamelléki egyházkerület lelkészkepesítő bizottsága által 1922. évi szeptember 18-án 23. szám alatt kiállított s a háború pusztításai következtében megsemmisült 1. lelkészkepesítő bizonyítványt s ugyancsak a dunamelléki egyházkerület lelkészkepesítő bizottsága által 1924. évi szeptember 13-án 13. szám alatt kiállított s a háború pusztításai következtében megsemmisült 11. lelkészkepesítő bizonyítványt érvénytelennek nyilvánította.

Debrecen, 1946 október 7.

Révész Imre, püspök.

PÁLYÁZATI HIRDETMEYEK

Bakonszeg (Bihar vm.) református egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet 21 napi határidővel lemondás folytán megüresedett III. számú tanítói állásra. Helyi javadalom: lakás természetben, 30% készpénz. Köteleesség: törvény szerinti.

Baktalórántháza, Szabolcs megyében református egyházközségnek II. férfitanítói állásra törvényes fizetéssel, lakással, határidővel pályázatot hirdetünk.

Báránd református egyházközsége pályázatot hirdet elhalálozással megüresedett IV. tanítói állásra. Fizetése törvényes. Kántorhelyettesi állás. Pályázók saját költségén november harmadikán kántorpróban bemutatkoznak. Pályázati határidő 21 nap. Pályázatok: Ref. Iskolázási címre küldendők.

Berettyóújfalui református egyházközség a VKM jóváhagyásától feltételezeten pályázatot hirdet általános iskolája újonnan szervezett I. illetve II. tanítói állására. Javadalom: 20% helyi hozzájárulás és államsegély, lakbér. Köteleesség: törvény szerinti. Pályázhatnak férfiak és nők. Határidő 21 nap. Pályázatok: Ref. Iskolázási címre küldendők.

Dőgei református iskolázási pályázatot hirdet az újonnan szervezett V-VI. sz. tanítói állásra miniszteri jóváhagyástól feltételezeten, 21 napi határidővel. Fizetés és köteleesség díjvel szemben.

Füzesgyarmati református egyházközség presbitériuma az általános iskolájához újonnan szervezett VI. tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés törvényes. Pályázhatnak férfiak, nők. Az állásokra az egyházközség ajánlata alapján a miniszterium nevezti ki a tanerőket. Választás előtt díjtalan szolgálatot kell előnyös. Pályázati határidő 21 nap. Ref. Lelkészi Hivatal, Füzesgyarmat.

Fülpösdaróc minisztr. jóváhagyástól függő II. sz. tanítói állásra 15 napi határidővel pályázatot hirdet. Ref. Iskolázási címre küldendők.

Gyügyei református egyházközség presbitériuma fogságban levő tanítója helyettesítésére pályázatot hirdet 21 naps határidővel. Fizetés: törvény szerinti. Köteleesség: I-VIII. osztályok tanítása, kántori teendők végzése, belmissziói tevékenység. Állás azonnal elfoglalható. Pályázati kérvények: Presbitériumnak, Gyügyei címre küldendők. U. p. Gégyendányad.

Gyüre református II. sz. tanítói állásra 21 napi lejáratú pályázatot hirdet férfi- és nőtanítók. Helyi javadalom: kezdő fizetés 20%. Államsegély. Köteleesség: törvény szerinti. Mindennemű missziói munkában segíteni kell. Lelkészi Hivatal, Gyüre.

Hermauszei református II. tanítói állásra pályázhatnak férfiak, nők 21 napig. Államsegély, lakáspénz, 10%. Posta: Szamossályi.

Ibrányi egyházközség pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett VI. sz. tanítói állásra 21 napi határidővel. Javadalom: törvényes. Az állás azonnal elfoglalható. Pályázati kérelmek: Ref. Lelkészi Hivatal, Ibrány küldendők.

Kabal református egyházközség pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett I. és II. sz. tanítói állásra, esetleg a sorválasztás útján megüresedő X. sz. állásra. Javadalom, köteleesség törvény szerinti. Csak férfiak pályázhatnak. Határidő 21 nap.

Lövöpetri református iskolázási pályázatot hirdet 21 napi határidővel II. tanítói állásra. Fizetés törvény szerinti.

Márokpapi református pályázatot hirdet miniszteri jóváhagyástól feltételezeten szervezés alatt álló II. sz. tanítói állásra. Nők is pályázhatnak.

Nagyhalász református egyházközség pályázatot hirdet 21 napi határidővel kántortanítói állásra. Törvényes fizetés, kántori 10 kat. hold. Helybeli megválasztása esetén a II. sz. helyettes kántortanítói állásra. Bemutatkozás önköltségen, hívásra. Miniszteri jóváhagyástól feltételezeten a VIII. állást is hirdeti.

Nagyföldi református II. sz. férfitanítói állásra — jelenleg lelképásztorra választott tanító lemondásától feltételezeten — kántortanítói pályázatot hirdet. Javadalom: 43 érelékgység, államsegély, lakás vagy lakbér. Köteleesség: törvény és szabályrendeletek szerint. Lelkészi Hivatal, kántor helyettesítés, külön díjazásért — 24—1943. presbitéri határozat értelmében — egyházi jegyzőség s — lelkészi oklevél birtokában — minden lelkészi munkában segédkezés, ismét külön díjazásért: legátusok ellátása. Válaszbélyeges pályázatokhoz kántori oklevél is csatolandó.

Nádudvari református egyházközség VKM jóváhagyásától feltételezeten pályázatot hirdet az újonnan megszervezett XIII—XVII. sz. tanítói állásokra. Fizetés: 10% helyi járulé, lakbér és 90% államsegély. Pályázati határidő 21 nap. Pályázhatnak férfiak és nők. Ref. Lelkészi Hivatal, Nádudvar.

Nyírmeggyesi egyházközség pályázatot hirdet tanítói állásra. Fizetés és köteleesség törvény szerinti. Pályázati határidő 21 nap.

Olesva református presbitériuma pályázatot hirdet 21 naps határidővel fogságban levő kántortanítója helyettesítésére. Fizetés, köteleesség törvény szerinti. Pályázhatnak férfiak és nők. Pályázatok: Református Lelkészi Hivatal, Olesva küldendők.

Pocsaj (Bihar megye) református egyházközsége pályázatot hirdet szervezés alatt álló IV. számú tanítói állásra, engedélyezettől feltételezeten. Fizetés: törvényes. Köteleesség: díjvel szemben. Nők is pályázhatnak. Határidő 21 nap. Pályázatok: Református Lelkészi Hivatal, Pocsaj címre küldendők.

Révárosi református egyházközség új, 20%-os, II. sz. tanítói (női) állására pályázatot hirdet. Lelkészi, kántortanító helyettesítendő. Belmisszió, jegyzőség kötelező.

Szeghalom református iskolázási pályázatot hirdet újonnan szervezett XIX. sz. férfitanítói állásra. Határidő okt. 21. Pályázatok: Ref. Lelkészi Hivatal, Szeghalom címre küldendők.

A szeghalomi református Szigeti Endre mezőgazdasági középiskola igazgatótanácsa pályázatot hirdet az üresedett levő terméskönyv szakos tanári állás betöltésére. Fizetés törvényes. Állás azonnal elfoglalható.

Téglás református egyházközsége pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett, 50%-os államsegélyes III. sz. tanítói állásra, az állás betöltésének engedélyezéséről függően: 7 valamint a 20-20%-os helyi javadalom VII. és VIII. sz. újonnan szervezett tanítói állásokra, miniszteri jóváhagyástól feltételezeten. Férfiak és nők egyaránt pályázhatnak. Köteleesség törvény szerinti, különös tekintettel a missziói munkákra. Zencéértök előnyben. Egyház természetbeni lakással az állásoknál nem rendelkez. Szabályszerűen felszerelt pályázati kérvények: Református Iskolázási, Téglás (Hajdú m.) küldendők. Pályázati határidő a hirdetés megjelenésétől számított 21 nap.

Tiszaföldvár református iskolázási pályázatot hirdet egy újonnan szervezett tanítói állásra. Fizetés törvény szerinti. Határidő 21 nap.

Tiszvárad református presbitérium pályázatot hirdet II. sz. tanítói állásra. Pályázhatnak férfiak, nők. Javadalom, köteleesség törvény szerinti. Pályázati határidő október 21. Presbitérium.

Állásesere.

Szívesen esernélnek nagyobb gyűlekezet lelképásztorával, aki készséggel elfogadja 1050 lelkes gyűlekezet vezetésére, amely egyházközségnek lelkészi javadalma elsőosztályúnak mondható: 52 kat. hold szántó egy tagban, 24 q búza, 7-20 q rozs, 340 q tüzifa, évi 819 forint 20 fillér, ezenkívül kongrua, lakás, mellékpépülettel, nagy kerttel, adókat az egyház fizeti stb. Vasútállomás, posta és villany van. Kizárólag lelki okok miatt látvodom. Erkölcseleg és anyagilag teljesen megfelelő esérést óhajtok. Főleg a tisztántúli, a dunamelléki és a dunántúli egyházkerület megfelelő gyűlekezetekre gondolok, ahol vasútállomás, posta és villany van. Ajánlatokat: Református Lelkészi Hivatal, Ete, Komárom vármegye címre kérek.